

Đông Trùng Hạ Thảo

Bs Doãn Cao Trung

Ngoài cái món thường nhứt mà tụi nó bỏ vào "Cao Ly Sâm"(trồng ở Wisconsin) và "Thuốc Bổ tăng cường.... đủ thứ ": Anabolic steroids từ animal feed. Rẻ như bèo, nhưng rất dễ phát hiện.

Ngón đòn mới nhứt: Thyroid hormone cho thuốc làm xuống cân, tăng cường sinh lực.

Số lượng qua activation threshold quá nhỏ, tính bằng microgramme nên thật khó phát giác.

Cho đến giờ, FDA cũng còn chưa có standardized bio- equivalency cho thyroid products từ các hãng khác nhau so với Armour thyroid, hướng chi tìm trong adulterations.

FDA không đủ ngân sách để phát hiện các thứ additives trong thuốc Đông y (it's a jungle out there !), nếu không xảy ra chết chóc tùm lum.

Khổ nỗi, với feedback mechanism Thyroid gland/Hypothalamus, vô tình uống đậm thyroxine, (có ai thường theo dõi T3 T4 của mình đâu ?). Thyroid gland sẽ đóng cửa rút cầu không làm nữa thì mình sẽ bị "sập tiệm" mà không hay."Từ chết tới bị thương" !!!

Già rồi, đã về hưu từ lâu, không còn nói ai nghe nữa thì làm sao cảnh giác bà con đây. ?

Dược sĩ Trọng.

Người Việt Nam có tập quán cứ độ xuân về Tết đến, là dịp để biếu tặng nhau những món quà của ngon vật lạ hiếm quý, và hảo hạng, để tỏ lòng biết ơn kèm với những điều chúc tụng tốt lành. Những gói quà tặng cao lương mỹ vị nào vi cá, nào yến sào, nào sâm, nhung, thần dược đủ loại, được chiếu cố và trân trọng nhất. Trong những năm gần đây, người ta thấy món quà tặng "thần dược" thật đắt tiền được khá nhiều người chiếu cố, vì được truyền khẩu là môn thuốc đại bổ lục phủ ngũ tạng, và trị được bá bệnh nan y; đó là vị thuốc đồng y có tên "Đông Trùng Hạ Thảo". Vị thuốc này xuất xứ từ xứ Tàu, được đưa vào Việt Nam và được quảng cáo ra rả trên các báo, đài hải ngoại cùng với loài nấm Linh chi, coi như là thần dược quý hơn cả sâm, nhung, vi, yến nữa. Khách quý bạn hiền tới nhà chúc Tết được chủ nhà lấy vài cọng "Đông Trùng Hạ Thảo" bỏ vào bình trà pha mời đãi khách uống để tỏ là thuộc giai cấp quý phái cao sang của thời đại đỉnh cao trí tuệ, khoa học kỹ thuật nguyên tử ngày nay.

Chúng ta không phủ nhận được giá trị bổ dưỡng hay điều trị của Đông y dược mấy ngàn năm xưa nay, đã chứng tỏ khả năng trước cả thời đại phát triển Tây y. Chúng ta cũng không bàn tới óc mê tín vào khả năng "thần dược" của những người đang mắc phải những bệnh kinh niên, hiếm nghèo mà nền Tây y hiện đại đã bó tay. Họ coi thần dược như là chiếc phao cuối cùng để bầu vùi. Chúng ta cũng không bàn tới khía cạnh thương mại, đem vị thuốc và khả năng trị bệnh lên màn quảng cáo rầm rộ ngoài đường phố vỉa hè. Chúng ta chỉ muốn nói ở đây những kiến thức khoa học để soi sáng câu chuyện về "Đông Trùng Hạ Thảo" đang là tề tài sôi sục khi đã có nhiều

người chết, và nhiều người phải khiêng đi bệnh viện, vì đã ăn uống "Đông trùng hạ thảo". Vậy Đông trùng hạ thảo là cái gì? Nó là thức ăn, hay vị thuốc bổ, hay là vị thuốc trị bệnh hay là thuốc độc?

Xin thưa ngay: nó là cả 4 thứ đó tùy theo sự hiểu biết của mỗi người. Chúng ta nhớ lại câu chuyện trứng chim cú trước năm 1975 ở Sài Gòn. Thời đó, người Tàu Chợ Lớn bí mật nuôi chim cú trong nhà để lấy trứng cú đóng hộp đem bán rất đắt kèm truyền khẩu quảng cáo rầm rộ trứng cú là vị thuốc đại bổ hơn cả vi, yến, sâm, nhung... Khi việc nuôi chim cú trong nhà bị lộ thì nhiều người Việt Nam bắt chước đua nhau bỏ vốn nuôi chim cú. Khi đó người Tàu đem bán hết chim cú đắt như vàng. Tiếp theo đó, người ta lại truyền khẩu tung tin đăng báo rầm rộ rằng ăn trứng cú sẽ bị bệnh cùi. Thế là mọi người không ai mua trứng cú nữa, và biết bao nhiêu người Việt Nam nuôi chim cú bị sập nghiệp, mất hết vốn liếng nhà cửa. Còn người Tàu Chợ Lớn thì giàu sụ vì đã bán được hết trứng cú, và chim cú giá đắt. Không ai biết trứng cú là thức ăn, hay thuốc bổ, hay thuốc trị bệnh, hoặc thuốc độc !

Hiện nay, báo, đài đang quảng cáo rằng: Đông trùng hạ thảo là một loài rất đặc biệt không phải động vật mà cũng không phải là thực vật nên rất hiếm quý, và rất có giá trị dùng trong Đông y dược. Về mùa đông thì nó là động vật thuộc dòng côn trùng dưới đất, về mùa hạ thì nó lại hóa thân mọc thành một cây thực vật thuộc dòng cây thảo. Mùa đông nó là loài côn trùng, mùa hạ là loài cây thảo; do đó phần gốc của nó có hình thù một con

sâu mà phần thân ngọn của nó có hình một thân cây mềm nhỏ. Do đó, nó mang đủ vật liệu của hai loài động vật, và thực vật nên rất bổ dưỡng và trị được bá bệnh. Của lạ hiếm thường được coi là của quý. Việt Nam sau 1975, những người bị đi tù cải tạo không có đủ thức ăn nên trong trại tù bắt được con gì ăn con nấy, giun, dế, rắn, rít, bọ cạp... ăn hết ráo !!! Dân chúng thì bắt đầu ăn đủ loại côn trùng như dế, rít, bọ cạp, ấu trùng ve... Các món này hiện nay được bán trong nhiều quán nhậu khắp nước.

Rồi một hôm, người ta chở vào bệnh viện cấp cứu một nhóm người sau khi họ ăn nhậu món ấu trùng ve chiên bơ, có người lăn ra chết sau khi ăn xong, có người sùi bọt mép tê liệt, suy hô hấp, hôn mê chở vào bệnh viện cấp cứu. Chúng tôi bèn nhập cuộc nghiên cứu xem độc chất gì đã gây ra vụ ngộ độc sau khi ăn ấu trùng ve chiên bơ này. Chúng ta tự hỏi xưa nay người Việt Nam ta vẫn ăn ấu trùng tơ tằm (con nhộng) chiên bơ ngon bổ có sao đâu? Nhiều tiệm nhậu vẫn đang bán ấu trùng chiên bơ ăn có sao đâu?

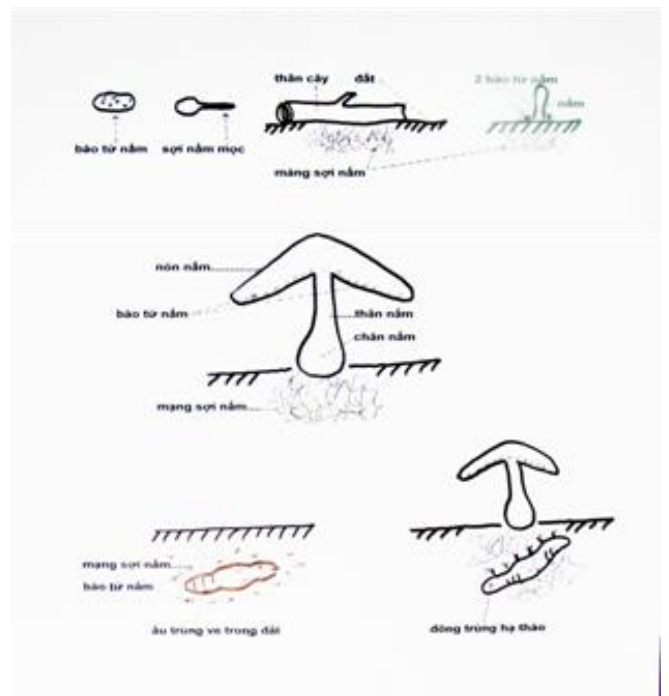

Chúng tôi theo chân bệnh nhân sau khi xuất viện về tận miền lục tỉnh nơi họ đã đào đất bắt ấu trùng ve để chiên bơ nhậu. Chúng tôi chứng kiến họ đào được những ấu trùng ve có hình

thù khác nhau tùy theo giai đoạn phát triển, có con chỉ như con sâu, có con có đủ chân râu. Con nào đã già và mạnh khỏe thì còn thấy nhúc nhích. Con nào quá non và yếu thì nằm im re. Đồng bào miền tỉnh rủ nhau đi đào bắt ấu trùng bán cho các tiệm nhậu rất nhộn nhịp. Ấu trùng chiên bơ người ta ăn vẫn ngon lành hàng ngày ở tiệm nhậu như vậy không sao, nay có vụ ngộ độc thì ai cũng cho rằng do vấn đề vệ sinh quán ăn không bảo đảm gây nhiễm trùng thực phẩm mà thôi. Nhưng dưới con mắt chuyên khoa nhiễm độc thì vấn đề không đơn giản như vậy, vì triệu chứng ăn xong lăn ra chết vì sùi bọt mép, phù phổi, suy hô hấp, hôn mê không phải là triệu chứng của nhiễm trùng thực phẩm. Họ bị đầu độc bởi độc chất lén bỏ vào ấu trùng chiên bơ chăng? Nhưng ấu trùng đã ăn hết, đâu còn dư để đem xét nghiệm tìm độc chất lạ bỏ vào đó!

Chỉ còn một cách là chúng tôi theo bệnh nhân tới tận nơi họ đã đào bắt ấu trùng để ăn, chúng tôi chứng kiến họ đào bới nơi mảnh đất ven rừng cách nhà họ không xa lắm. Chúng tôi đem các con ấu trùng này về phòng thí nghiệm của trường Đại học dùng kính hiển vi, cắt mỏng từng con ấu trùng ra để quan sát nội tạng của chúng xem có gì lạ không. Một kết quả thật bất ngờ làm chúng tôi ngạc nhiên là có con có đầy đủ nội tạng, có con nội tạng bị dị dạng, có con hoàn toàn không có nội tạng, mà chỉ toàn là một mô đặc đồng nhất. Quan sát kỹ mô đặc đồng nhất này dưới kính hiển vi thì thấy cấu trúc là những mô sợi dài đồng nhất. Chúng tôi nghĩ rằng đây là mô thực vật, và loài thực vật dạng sợi thì chỉ có thể là loài nấm dạng sợi.

Quả thật như vậy, chúng ta đã biết rằng nấm là loài thực vật có chu trình phát triển rất đặc biệt. Đơn vị căn bản gốc của loài nấm là bào tử nấm. Bào tử nấm là tế bào gốc của nấm. Khi điều kiện độ ẩm và nhiệt độ thích hợp thì bào tử nấm nảy nở mọc ra thành sợi nấm. Các sợi nấm của nhiều bào tử mọc dài dần thành một mạng sợi, hay bó sợi như một mớ tóc, hoặc bó tóc. Khi lật tảng đá hay thân cây mục lên khỏi mặt đất, chúng ta nhìn thấy ở mặt dưới tảng đá hay thân cây những sợi nhỏ li ti như tóc từng đám dính vào đá, vào thân cây. Đó là các mạng nấm dạng sợi. Những mạng sợi nấm này có thể sống dưới đất như vậy vài trăm năm, hoặc ngàn năm. Trên nền tảng mạng nấm sợi đó, nếu có 2 bào tử nấm đực và cái gặp điều kiện độ ẩm và nhiệt độ thích hợp sẽ phối hợp nhau thành một bào tử nấm với 2 nhân và bào tử nấm 2 nhân này sẽ mọc thành một cây nấm con (Xin xem hình vẽ). Đầu thân cây nấm con sẽ phát triển thành nón nấm. Mặt dưới của nón nấm sẽ sinh sản ra các bào tử nấm mới. Trung bình một cây nấm sinh ra khoảng 15 tỷ bào tử nấm. Bào tử nấm khi bung ra khỏi nón nấm được gió thổi đi xa khắp bốn phương trời, rơi lại

xuống đất, rồi tiếp tục chu trình tạo mạng sợi nấm mới và cây nấm mới. Thông thường về mùa hạ, sau một cơn mưa là độ ẩm, và nhiệt độ đất thích hợp nên nấm mọc lên ào ào trên mặt đất, trên thân cây mục, trên tảng đá phủ mùn thực vật. Chúng mọc rất nhanh, chỉ trong vài giờ đồng hồ thành cây nấm lớn. Nấm mọc rồi chỉ sống vài ngày là tàn lụi.

Nấm có rất nhiều loại. Có loại ăn rất ngon như nấm rơm, nấm mèo, nấm mối. Có loại ăn rất độc chết người như nấm Phalloid, Muscarina.

Đến đây thì chúng ta đã thấy tia sáng lóe ra ở cuối đường hầm của cuộc nghiên cứu tìm độc chất trong ấu trùng ve chiên bơ: những con ấu trùng ve đã gây ngộ độc chết người chính là những con ấu trùng đã bị nhiễm bào tử nấm độc!

Thật vậy, trong mùa đông xuân, côn trùng ve còn ở dạng ấu trùng non sống dưới đất. Chúng bị nhiễm bào tử nấm từ mạng nấm sợi trong đất. Bào tử nấm xâm nhập vô ấu trùng, và sẽ mọc thành mạng nấm sợi trong cơ thể ấu trùng. Mạng nấm sợi bị giới hạn bởi lớp da của ấu trùng nên phát triển thành một mô sợi đồng nhất khắp cơ thể ấu trùng, giết chết ấu trùng, và biến con ấu trùng ve thành một mô thực vật, có hình thù y nguyên hình thù của con ấu trùng. Qua mùa hạ, có mưa, tạo điều kiện độ ẩm, và nhiệt độ thích hợp cho những bào tử nấm đực và cái phối hợp mọc thành sợi cây nấm chui ra bằng lỗ miệng, hốc mắt của xác con ấu trùng rồi phát triển thành cây nấm lớn mọc lên khỏi mặt đất. Cây nấm này có phần gốc rễ nấm mang hình thù của xác ấu trùng, và phần thân nón mang hình dạng cây nấm của chủng loại nấm. Phần gốc là tàn tích của con ấu trùng mùa đông dưới đất nên gọi là ĐÔNG TRÙNG, phần thân ngọn là cây HẠ THẢO (Xin xem hình vẽ). Sản phẩm hóa kiếp này gọi là loài "Đông Trùng Hạ Thảo".

Nếu bào tử nấm là thuộc loại nấm không độc, thì chúng ta có thể ăn được loại Đông trùng hạ thảo này vô hại. Nhưng nếu bào tử nấm thuộc loại nấm độc Phalloid, hay Muscorina thì ăn loại Đông trùng hạ thảo này, chúng ta sẽ bị ngộ độc chết dễ như chơi.

Triệu chứng lâm sàng của các nạn nhân trong nhóm người ăn ấu trùng chiên bơ bị ngộ độc nhập bệnh viện, có tất cả các triệu chứng của bệnh ngộ độc nấm Muscarina gây: sùi bọt mép, phù phổi, hôn mê, suy hô hấp, rồi chết. Chẩn đoán của chúng tôi do đó có xác định rõ ràng là nhóm người này đã bị ngộ độc nấm Muscarina khi ăn ấu trùng ve, vì cấu trúc của ấu trùng ve này dưới kính hiển vi là một cấu trúc mô sợi nấm, chứ không phải cấu trúc của nội tạng của con ấu trùng ve. Chúng tôi đã xác nhận lại chẩn đoán bằng cách quay trở lại nơi đào bắt ấu trùng, sau khi có các cơn mưa hạ thì thấy tại đó mọc lên rất nhiều nấm, mà phần gốc rễ nấm mang hình thù của ấu trùng ve. Khi đào bắt ấu trùng để ăn là mùa xuân chưa mưa, nấm chưa mọc nên còn ở dạng nấm mạng sợi trong cơ thể con ấu trùng, nhưng sự thật nó đã chết, và chỉ còn là cái xác chứa đầy nấm sợi, và bào tử nấm bên trong. Ăn phải tất nhiên chết vì nấm độc.

Chúng tôi không biết món của người Tào hiện nay, họ đào nhỏ ở đâu hay nuôi trồng cách nào để sản xuất đại trà đem bán làm "thần dược", nhưng chúng ta cần cảnh giác nếu có lần bào tử nấm độc, thì tai nạn lẩn ra chết vì ăn uống Đông trùng hạ thảo là điều rất dễ hiểu. Bào tử của mọi loại nấm độc lẩn không độc đều sẵn có ở khắp mặt địa cầu, nên cơ hội cho nấm độc mọc khi gặp đúng điều kiện độ ẩm, và nhiệt độ không phải là hiếm khó. Khi bị ngộ độc không dễ gì tìm ra độc chất là gì, nếu không gặp được Bác sĩ chuyên khoa nhiễm độc, có kinh nghiệm để được chẩn đoán, và điều trị chính xác.

BS DOÃN CAO TRUNG.